

Makale Başvuru/Kabul Tarihleri:
Received/Accepted Dates:
22.05.2019/22.06.2019

Cilt 6, Sayı 12, Yıl 2019

II. Dünya Savaşına Genel Bir Bakış

Doç. Dr. Özgür YILDIZ

ORCID: 0000-0003-0015-9583

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

ozgurzyz@gmail.com

Özet

II. Dünya Savaşı, dünyada büyük güçlerin ortaya çıkardığı diğer bir toplu savaştır. Büyük yıkımlara ve insanların toplu ölümüne neden olan bu savaş 1939-1945 yılları arasında sürmüştür ve tüm dünyayı etkilemiştir. Bu çalışma da İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkış sebepleri ve İkinci Dünya Savaşı'nın yayılışı hakkında genel bilgiler yer almaktadır. Çalışmada; çok kapsamlı ve geniş bir konunun kısa bir değerlendirmesi yapılmaya çalışılmaktadır. Almanya'nın Hitler vasıtasıyla yükselişe geçişi, dünyada ikinci ve büyük bir gerilime neden olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği silahlanma yarışı II. Dünya Savaşı'nda da hızını kaybettirmeden sürmüştür. Hava Kuvvetleri, Deniz Kuvvetleri, Kara Kuvvetleri modern silahlar kullanarak insanlığın toplumu ölümüne neden olmuştur. Özellikle Japonya'nın Pearl Harbour olayının ardından Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girmesi, savaşın boyutlarını değiştirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin nükleer silah kullanması ve bunu sivil halkın üzerinde uygulaması insanlık için utanç kaynağı olmuştur. Bunun yanında Hitler, Musolini gibi diktatör liderlerin dünyayı sürüklediği gerginlik, silah teknolojisini geliştirirken, dünya barışını tehdit eden unsurlar haline gelmişlerdir. Kısaca araştırmada II. Dünya Savaşı'nın genel seyri ve gidişatı tetkik eserler vasıtasıyla kısaca açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: II. Dünya savaşı, Amerika, Almanya, Hitler, 1939.

An Overview of World War II

Abstract

World War II is another mass war that the great powers in the world have revealed. This war, which caused great demolitions and mass death of the people, continued between 1939-1945 and affected the whole world. In this study, general information about the emergence of the Second World War and the spread of the Second World War are included. Study; a very comprehensive and broad review of the subject is attempted to be made. The rise of Germany through Hitler caused a second and great tension in the world. World War I, the race of arms World War I also continued without losing speed. Air Force, Navy, Land Forces have caused the death of humanity society by using modern weapons. Particularly after Japan's Pearl Harbor incident, the United States' entry into the war changed the dimensions of the war. The use of nuclear weapons by the United States and its application over the civilian population has been an embarrassment for humanity. In addition, the tension that dictator leaders such as Hitler and Musolini have dragged the world into, have become the elements that threaten world peace while developing weapons technology. Briefly, the general course and course of World War II were tried to be explained briefly by means of investigations.

Keywords: World War II, America, Germany, Hitler, 1939.

GİRİŞ

2. Dünya Savaşı, tarihte görülen en yıkıcı, sonuçlarıyla da felaket ve acıya sebep olan bir savaştır. 20.yy insanların ve milletlerin bir kısmını daha iyi bir yaşama sevk ederken birçoklarına da görülmemiş acılar tattırmıştır. İnsanlık tarihi yüzyılın başında ortaya çıkan 1. Dünya Savaşı'nın olumsuz etkilerini unutmama fırsatı bulamamışken, aynı zararları 2. Dünya Savaşı ile tekrar yaşamak zorunda kalmıştır.

2. Dünya Savaşı; 1. Dünya Savaşı sonrası Almanya'nın Versay Antlaşması ile sıkıntılara sokulması ve ardından patlayan Dünya Ekonomik Buhranının etkisiyle ortaya çıkan büyük bir yıkımdır. Almanya'nın yayılcı politikası, Japonya'nın tehditkâr politikaları dünyayı yeni bir savaşın eşğine getirmiştir.

Hitler Almanya'nın tarihini değiştirmekle kalmamış, tüm dünya insanların zor unutacağı bir savaşla karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'nı bitiren barış anlaşmalarının içerdiği hükümler 1919'u izleyen yılların dünya politikasını büyük ölçüde etkilemiş ve biçimlendirmiştir. Barış anlaşmalarının olumsuz etkilerinin en fazla Almanya da yankı uyandırmıştır. Hem ekonomik olarak hem de siyasal olarak büyük bir baskı altında olan Almanya yeni arayışlara girmiştir(Sander, 2016: 13,14.). Almanya'da savaştan önce bir çökme döneminin yaşandığı görülmektedir, çökmeyi hazırlayan en korkunç olaylardan biride 1919 yılında imzalanan Versailles anlaşmasının dayattığı ağır şartlardır (Hitler, 2016:223).

Almanya Weimar anayasası ile ilk defa demokratik bir düzene kavuştuğu sırada Versailles Antlaşması ortaya çıktı. Versailles ile yükletilen amansız tamirat borcu, enflasyonun bir çığ gibi büyümesine sebep olduğu görülmektedir. Almanya da milliyetçilik Versailles anlaşmasına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır, anlaşmanın sorumlusu ise sosyal demokratlardır. Wolfgang Kapp'ın önderliğinde başlatılan hükümete karşı darbe yalnızca birkaç gün sürmüş ve başarısız olmuştur. Bu süreçten sonra Almanya'nın sağ ve soldan gelen diktatörlük tehlikeleri ile çalkalandığı görülmektedir (Armaoğlu,1999: 93,94).

II. Dünya Savaşı'nın Ortaya Çıkma Nedenleri

Başarısız Kapp darbesinin ardından Almanya da militarist hareketler hızlanacak 1919 yılının Ocak ayında ise Münih de Alman işçi partisi kurulacaktır. Eylül ayında ise eski başçavuş ve başarısız bir ressam olarak Adolf Hitler, Partinin siyasi komitesine katılmıştır.1920 yılında ise parti Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi(Nazi)olarak değiştirilmiştir. Şüphesiz ki bu tarihten sonra II. Dünya Savaşına damgasının vuran isim Hitler ve oluşturduğu Nazi ideolojisi olmuştur.

Dünyayı savaşa iten sebepleri sadece Almanya ile sınırlandırmak mümkün değildir. İtalya'nın I. Dünya Savaşı sonrası yaşadığı düş kırıklıkları, İngiltere'nin Savaş öncesi denge politikasını savaş sonrasında da sürdürmeyişi, ABD'nin Milletler Cemiyetine girmeyişi ve Avrupa da yaşanan sorunlardan uzak kalmak isteği ve Sovyetler birliğinin devrim yüzünden Avrupa dan uzak kalışı II. Dünya Savaşı'nın diğer nedenlerinden olmuştur (Sander, 2016: 13,14). Bu sırada İngiltere ve Fransa savaşın çıkmaması için çaba harcamış ve Almanya'yı yalnızlaştırma politikası gütmüşlerdir. Barışın sürekliliğinin korunması için aşağıdaki çabaları göstermişlerdir.

Lokarno Dönemi

Altı aylık Lokarno dönemi kısa ömürlüdür fakat barış ve iş birliği açısından iki savaş arası dönemin altın çağıdır denmektedir (Sander, 2016: 32-34).

Dawes Planı; Almanya'ya ait borçların yeniden yapılandırıldığı dönemdir. Bu dönem Almanya'ya bir rahatlık getirmiştir. Almanya'nın ekonomisi düzeldi, Mark'ın kıymeti yükselmeye başladı. Almanya aynı zamanda bu dönemde uluslararası ticarete gelişme göstermiştir (Armaoğlu, 1999: 85,86).

Locarno Antlaşması; Lacorno anlaşmaları da Fransa'nın Almanya'ya karşı güvenliği sağlama çalışmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. 16 Ekim 1925te İsviçre de Fransa, İngiltere, İtalya ve Almanya arasında bir saldırmazlık Paktı olarak Locorno antlaşması adını alan belgeler imzalanmıştır (Armaoğlu, 1999: 85,86).

Silahsızlandırma ve Savaşın yasaklanması; Washington'da toplanan deniz silahlarının sınırlandırılması konferansı 1922de ABD ve Japonya'nın arasındaki rekabetin sonucu olarak ortaya çıkmış, belirli bir süre bu rekabetin önüne geçmiştir. Bölge ile ilgisi olan devletler birbirlerinin Pasifikte ki topraklarına saygı göstermeyi kabul etmişlerdir. Bununla birlikte toplanan bu konferansta ABD, İtalya Fransa, İngiltere, arasında deniz silahlarını sınırlayan bir antlaşma imzalanmıştır. Bu antlaşmanın önemi İngiltere'nin ilk defa denizlerdeki üstünlüğünü ABD ile paylaşması olmuştur.

Bu tarihten sonra 1930 yılında Deniz silahlarının sınırlandırılması ile ilgili tekrar bir konferans toplanmıştır. Bu konferansta Japonya, ABD ve İngiltere daha küçük tonajlı savaş gemilerinin de sınırlandırılması konusunda fikir birliğine varmışlardır.

Briand - Kellogg Paktı; 1927 yılında Fransa ve ABD arasındaki savaşı kanun dışı sayan karşılıklı yükümlülükte bulunulması gerektiği fikrinin Fransa Dışişleri Bakanı Aristide Briand tarafından ortaya atıldığı görülmektedir. ABD Dışişleri Bakanı Kellogg ise bu yükümlülüğün ancak çok taraflı anlaşmalarla sağlanabileceğini belirtmiştir. Bu durum üzerine 1928 te ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Polonya, Belçika ve Çekoslovakya'nın katılımlarıyla Brian - Kellogg Paktı imzalanmıştır (Sander, 2016: 32-34).

Tüm bu çabalar sürerken "Kara Perşembe" olarak adlandırılan Dünya Ekonomik buhranı baş göstermiştir. Avrupa ülkelerinde bazı bankaların mali sıkıntıya girmesi New York Borsası'nda hisse senedi fiyatlarında ani düşümlere neden olmuş ve ardından da tüm ABD ekonomisini etkisi altına almıştır. Bununla da sınırlı kalmayan kriz dalga, dalga diğer ülkelere yayılmıştır(Aktan, Şen, 2001: 1225-1230).

1929 Ekonomik buhranından en fazla etkilenen ülkenin ise en fazla dışarıya borcu olan Almanya olduğu görülmektedir. Avrupa da alınmaya çalışılan bütün tedbirler ekonomik bunalımı hafifletememiştir. Bunalım zamanla ulusları ekonomik milliyetçiliğe sürükleyerek Almanya da Hitler gibi bir diktatörün doğmasına neden olmuştur.

Hitler 1933 yılının Ocak ayında iktidara gelmiştir. Almanya da Hitlerin Nazi Partisi'nin yanında Komünistler ve devrimci siyasal hareketler de vardı. O zamana kadar bu partilerden hiçbiri serbest seçimle çoğunluğu elde etmemiştir. 30 Ocak 1933te ise Devlet Başkanı Hindenburg'un önerisiyle çoğunluğa sahip olmasa bile Nasyonel Sosyalistlerin önderi Hitler Şansölye oldu. Hitler iktidara geçtikten sonra yeni seçimler için Reichstag'ı dağıtmış yapılan seçimlerde sandalye sayısını arttırmıştır. Daha sonra hukuka bağlılığını bir kenara bırakarak diğer bütün partiler kapatmıştır. 1934te ise Devlet Başkanının ölümüyle hükümet başkanlığının yanında devlet başkanlığını da almıştır (Sander, 2016: 43-45).

Bu tarihten sonra Hitler Nazi hareketinin gayesini Nazi Devletini kurmak ve kurulan bu yeni devleti yeniden yapılandırmak olduğunu belirtmiştir. Marksizm'e ve Yahudilere karşı Alman halkının birlikte hareket etmesi gerektiğini savunmuştur (Hitler, 2016: 43-46).

II. Dünya Savaşı'nın önemli nedenlerinden biriside Mussolini' nin iktidara gelmesi ile Faşist bir devlete dönüşmüş İtalya yayılmacı bir politika sergilemeye başlamasıdır. Almanya'nın Versay anlaşmasının ağır şartlarından kurtulma çabalarının İngiltere ve Fransa tarafından gereken tepki ile karşılanamaması Mussolini'nin aradığı ortamı yaratmıştır. İtalya bu durumda Avrupa'nın dışında bir toprak ele geçirme teşebbüsünün herhangi bir engelle karşılaşmayacağını öngörmüştür. Habeşistan ve Somali sınırında bulunan Welwel' de iki devletin askerleri arasında çıkan çatışmayı fırsat bilen İtalya Habeşistan'a saldırmıştır. II. Dünya Savaşı'na giden yol İtalya'nın Habeşistan'ı işgaliyle böylelikle açılmıştır (Keskin, Keskin, 2015: 659-670).

Bunun yanında Uzak Doğuda hareketlenmiştir. Çin de milliyetçi hükümetin güçlenmesi Japonya'nın işine gelmedi, 1927 yılında Japonya Çin' in kuzey bölgelerinin merkezi yönetimin denetimine geçmesinden endişe duyarak kuzeye doğru ilerlemeye başlamışlardır. Fakat Kuzey Çin merkezi hükümetin egemenliğini tanımıştır.

ABD'nin Dünya ekonomik buhranının etkilerini hafifletmeye çalışmasından Sovyetlerin ise Uzak Doğuda askeri hazırlıklarını tamamlamamış olmasından faydalanan Japonya, 1931 de Mançurya'yı işgale başladı. Böylece Washington Deniz Silahsızlandırma konferansının önüne geçtiği çatışma ortamı tekrar başlamıştır (Sander, 2016: 59-68).

Almanya'nın Hitler vasıtasıyla güçlenmesi ile onun etrafında oluşan mihver devletler tekrar bir dünya savaşının çıkmasının önemli sebebi olmuştur. Almanya, İtalya ve Japonya'dan oluşan üç devlete Mihver Devletleri adı verildi. İngiltere ve Fransa bu siyasal gelişmeleri yakından izlemeye başladılar. Bir zamanlar Milletler Cemiyeti'nin silahsızlanma kararına bağlı kaldılar. Almanya ve İtalya'nın hızla silahlanması karşısında, aralarında anlaşarak Müttefik Devletler birliğini oluşturdular. Böylelikle savaş kaçınılmaz hale geldi.

Savaşın Başlaması

II. Dünya Savaşı, 1 Eylül 1939 tarihinde Almanya'nın Polonya'ya saldırması neticesinde, İngiltere ve Fransa'nın Polonya'nın yanında yer alması ile başlamıştır. Altı yıl süren, 40 milyon kişinin hayatını kaybettiği, milyonlarca kişinin sakat kaldığı, beş milyondan fazla kişinin toplama kamplarında, gaz odalarında öldürüldüğü tüm dünya ülkelerini etkileyen, insanlık tarihi açısından utanç vesilesi olan bir savaş olmuştur (Yavuz,2016: 2).

Almanya'nın Polonya'yı İşgali

1 Eylül 1939 sabahı Almanya'nın Polonya'yı işgali karşısında İngiltere ve Fransa yapılan ittifaklara rağmen Polonya'nın yardımına gidememişlerdir. 52 tümenlik bir kuvvetle, yalnızca 30 tümenlik bir piyade gücü olan Polonya'ya giren Almanya, 27 Eylül 1939 da Varşova'nın düşmesi ile bu ülkeyi işgal etmiştir. Alman ile Polonya 17 Eylül 1939 tarihinde Leh Büyükelçisini makamına çağırarak Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Molotov, verdiği nota ile artık Polonya devletinin ortadan kalktığını ve Sovyetler Birliğinin bu ülke ile olan tüm anlaşmalarının sona erdiğini bildirmiştir (Benhür, Akçakaya, 2011: 172).

Hitler,Polonya'dan Danzig limanını geri almak için hazırlıklara başladı. Sovyetler Birliği ile bir saldırmazlık antlaşması imzaladı. Sonra Polonya'ya savaş açtı. Polonya'ya daha önceden yapacakları konusunda bir antlaşma yapan İngiltere ve Fransa'da Almanya'ya karşı savaşa girdiler (Güngören, 2005: 36-37)

Sovyetler ve Fin Savaşı

Sovyetler Birliği Estonya' ya başvurarak, kendisine deniz ve hava üsleri vermesini istemiştir. Almanya'nın kendisine herhangi bir yardımda bulunmayacağını bilen Estonya, bu isteği kabul etmek zorunda kalmıştır.28 Eylül 1939 da Estonya ile Sovyet Rusya arasında imzalanan "karşılıklı" yardım antlaşması ile Estonya, Sovyet Rusya' ya deniz ve hava üsleri vererek 25.000 kişilik bir Sovyet kuvvetinin memleketinde bulunmasını kabul etmiştir. Sovyetler daha sonra 5 Ekimde Letonya ve 10 Ekimde de Litvanya ile imzaladıkları "karşılıklı" yardım paktları ile Estonya'da elde ettikleri hakların aynısını buralardan da sağlamıştır. Sıra Finlandiya' ya geldiğinde Finlandiya ABD ve Almanya dan yardım istese de yardım talepleri sonuçsuz kalmıştır. 30 Kasım 1932'de Sovyetler, Finlandiya ya saldırmıştır. İki ay süreyle Finlandiya direniş gösterse de başarılı olamamıştır (Armaoğlu 1999: 185-188).

Fransa'nın Teslimi

Almanya hızlı ilerleyişini sürdürürken Fransızlar ve İngiliz birlikleri oluşturdukları Maginot hattına güvenerek hareket etmektedirler. Fakat oluşturulan Maginot hattının en fazla Almanya'ya güvenlik sağladığı düşünülmektedir. Fransız askeri güçleri sayıca daha üstün olmasına rağmen ellerinde bulunan askeri üstünlüğü ve zırhlı araçları etkili kullanamamaları nedeniyle Fransa başarısız olmuştur. Yapılan bu askeri hatalar uzun süre Fransa'nın iç gelişmelerini etkilemiştir. Almanya'nın savaşı kazandığından emin olan İtalyan lider Mussolini ise "*İtalya'nın parlak geleceğinin saati çalmıştır*" diyerek, İngiltere ve Fransa'ya savaş açmıştır. Fakat İtalyanlar, Fransızlar karşısında herhangi bir başarı kazanamamışlardır. Fransa, Almanlar tarafından işgal edilirken İngiltere ve ABD'nin herhangi bir yardımı bulunmamıştır (Sander, 129-133).

Almanya, Norveç ve Danimarka'yı işgal ederek doğusunu ve kuzeyini güvenlik altına aldıktan sonra, Batı'ya, Fransa üzerine yönelmiştir. Nitekim, 10 Mayıs 1940 sabahı Alman Orduları Hollanda, Belçika

ve Lüksemburg'a saldırmaya başladılar. Lüksemburg hemen işgal edilmiştir. Hollanda ve Belçika kendilerini savunmalarına rağmen, Hollanda 15 Mayıs 1940'da, Belçika da 28 Mayıs'ta teslim olmak zorunda kalmıştır. Bu başarılarından sonra Almanlar, bir yandan İngiliz ve Fransız güçlerini Manş kıyılarında çember içine alırken, bir yandan da Paris üzerine yürümeye başlamışlardır. Bu arada, Almanya'nın kesin olarak başarılı olacağına inanan İtalya da, 10 Haziran 1940'da Fransa'ya savaş ilan ederek, İkinci Dünya Savaşı'na katılmıştır. Almanya, bu olumlu gelişmeler sonucunda 14 Haziran 1940'da Paris'e girmiştir.

Almanların, Fransa'ya saldırmaları ve Paris'in işgali dönemine bakıldığında bu durumun Fransa açısından son derece üzücü ve zor olmuştur. Almanlar Mayıs - Haziran 1940 tarihlerinde batı cephesinde taarruza başladıklarında Fransız sivil vatandaşları kaçmaya başlamışlardır. Mayıs 1940'daki iyimser haberlerle birlikte Alman ilerleyişine karşı konulacağı noktasındaki açıklamalar ve halkın yerinde kalması konusundaki resmi emirlere rağmen Fransa'nın kuzeyindeki sivil halk yollara düşüp ellerine geçirdikleri çantalara eşyalarını koyup doluştukları vagonlar, otomobiller, at arabaları ile güneye doğru kaçmışlardır. 10 Haziran'a gelindiğinde Paris boş bir şehir görünümü almıştır (Kalemli, 2016: 34).

Bunun üzerine Fransa'da hükümet değişikliği olmuş, Mareşal Petain başkanlığında kurulan yeni hükümet, 22 Haziran 1940'da Compiègne'de Almanlarla mütareke imzalamıştır. Bu mütarekeye göre; Fransız Ordusu silahsızlandırılarak tutsak edilmiş, Fransa'nın bütün batı kıyıları, kuzeyi ve doğusu Alman işgaline bırakılmıştır. Vichy'ye taşınmış olan yeni Fransız Hükümeti, Almanya yanlısı bir politika izlemiştir. Ancak, Londra'da askeri ateşe olarak bulunan General de Gaulle, Fransız Hükümeti'ni tanımadığını açıklayarak, anavatan toprakları dışında bir direniş gücü oluşturmaya çalışmıştır. Nitekim de Gaulle, Fransa'nın Alman işgalinden kurtarılması için büyük çaba harcayacaktır. Almanya, Fransa'yı savaş dışı bıraktıktan sonra İngiltere'ye yönelmiştir. Ancak, Almanların, çetin İngiliz direniş karşısında, İngiliz adalarında hava üstünlüğünü ele geçirememesi ve kış mevsiminin gelmesi üzerine bu ülkenin işgalinden vazgeçmişlerdir. Bundan sonra, Batı cephesinde Normandiya çıkarmasına kadar, hava savaşları ve Fransız direniş gruplarının eylemleri etkili olmuştur (Sarıahmetoğlu, 2016: 95-101).

İngiltere'de Savaş

Hitler, Fransa'ya karşı üstünlük elde ettikten sonra İngiltere'ye yönelmiştir. Fakat İngiltere'nin bir ada ülkesi olması uygulanacak savaş stratejilerinin ve koşullarını etkilemektedir. İngiltere'nin ancak istila edilerek ele geçirilebileceği, bunu gerçekleştirmek için ise İngiltere'ye çıkarma yapmak gerektiği düşünülmektedir. Fakat bundan önce İngiltere'nin yoğun bir şekilde bombalanması gereklidir. Almanya ilk olarak İngiltere'ye barış teklifinde bulunmuş, iki devletin anlaşabileceğini belirtmiştir. Fakat Almanya'nın bu teklifi "*İngiltere tehdit ve kuvvet karşısında boyun eğmeyecek*" denilerek geri çevrilmiştir. Barış teklifleri de sonuçsuz kalınca Almanya 13 Ağustos 1940'dan itibaren İngiltere'yi bombalamıştır. Savaş sırasında hem İngiltere hem de Almanya ağır kayıplar vermiştir, fakat İngiltere muharebeyi kazanmıştır (Armaoğlu, 1999: 185-188).

Savaşın Avrupa'da Genişleme Süreci

Almanya için Avrupa da yenilmemiş iki devlet kalmıştır, İngiltere ve Rusya. Almanya ve Rusya her ne kadar birlikte hareket etseler de Rusya'nın Balkanlardaki politikası Almanya'yı tedirgin etmiş, 22 Haziran 1941'de başlayan Almanların "Barbarossa Harekatı" ile kendisini eski müttefiki ile savaşır durumda bulan Sovyetler, 3 yıl boyunca Almanlarla Doğu cephesinde mücadele etmiştir. Savaşta en çok can kaybını Kızıl Ordu ve sivil Sovyet halkı vermiştir (Çağrı, 1996: 264).

Almanya Sovyetler Birliğine saldırmadan önce sağ kanadını güvenlik altına almak istemiştir, bu nedenle Balkanlara doğru ilerlemiştir. Almanya Balkanlarda sırasıyla Romanya'yı, Bulgaristan'ı daha sonrada Yugoslavya'yı ele geçirmiştir (Sander, 1996 :144-145).

ABD'nin Politikası ve Savaşa Girişi

Amerika'nın II. Dünya Savaşı'na katılması, 1937-1941 arasında Amerika ile Japonya arasında önce yavaş yavaş başlayan, fakat savaşın çıkmasıyla birlikte şiddetlenen bir mücadelenin sonucunda olmuştur. Japonya, Çin'i istila ettikten sonra Amerika'nın Çin de ki menfaatlerini de ihlal etmeye başlamıştır. II. Dünya Savaşının çıkmasıyla birlikte Amerika ile Japonya arasındaki ilişkiler daha da kötüye gitmeye başlamıştır. Her ikisi de savaş dışı kalmakla birlikte, izledikleri yollar birbirinden ayrılmış olsa da iki devlet arasında çatışma ortamı meydana gelmiştir. Amerika'yı en fazla tedirgin eden olay, Japonya'nın 27 Eylül 1940 da Almanya ve İtalya ile Üçlü Pakt' ı imzalaması olmuştur. Bu ittifak doğrudan Amerika' ya yöneltilmiştir, amaç ABD'nin İngiltere' ye yakın olmasını önlemektir fakat bu gelişmeden sonra İngiltere ve ABD birbirlerine daha yakın bir politika sergilemişlerdir. Ödünç Verme ve Kiralama Kanununun çıkmasının ardında ABD Japonya'yı uzak doğuda kıskırtmamak amacıyla daha ılımlı bir politika izlemiştir ve uzlaşmaya gitmiştir.

Fakat Amerika'nın yeni politikası karşısında Japonya daha sert bir politika sergileyerek, Amerika'nın Çin'e ve İngiltere'ye yaptığı yardımı kesmesini istemiştir. Yine Amerika'nın bu yeni tutumundan faydalanarak, 29 de Vichy hükümetiyle bir anlaşma yapmış, Hindicini' de ki sekiz hava üssü ile iki deniz üssünü kullanma hakkını elde etmiştir. Bu durum karşısında ABD karşılık olarak Amerika'daki, bütün Japon alacak ve mallarını dondurmuş, Japonya ile ticareti kontrol altına almıştır. Gerginliği artarak devam etmesiyle birlikte, 7 Aralık 1941 sabahın da Japon uçaklarının Hawaii'deki Pearl Harbor'da bulunan Amerikan üslerini bombalayarak Amerika' ya savaş acıması. Böylece ABD, II. Dünya Savaşı'ndaki yerini almıştır (Armaoğlu, 1999, s.194-195). Bu olayın sonucunda Japonya, 8 Aralık günü A.B.D. ve İngiltere'ye, 11 Aralık'ta da Almanya ve İtalya'ya resmen savaş ilan etmiştir. Hatta dünyanın değişik bölgelerinde bulunan birçok devlet de, içinde buldukları bloklara uygun, birbirleriyle savaşa girmişlerdir. Böylece, savaş tam bir dünya savaşına dönüşmüştür. Japonya, savaşın ilk anlarında büyük başarılar kazanmışlardır. Pasifik'te birçok bölgeyi ve Hindicini'ni işgal etmişlerdir. Ancak, Müttefikler, 1942 yılının sonlarında Japonya'nın yayılmasını durdurmuşlardır. A.B.D., 12-13 Kasım 1942'de Salomon adaları açıklarında Japonya donanmasını ilk büyük yenilgiye uğratmıştır. Bu olayla, Uzakdoğu'da savaş Japonya'nın aleyhine dönmeye başlamıştır (Tekeli,2014: 44-47).

Doğu Cephesi

Stalin, Almanların Rusya'ya saldırıya hazırlandığı haberini daha 1941 Nisan'ında almıştı. Fakat buna rağmen gerekli tedbirleri almamıştır. Bunun nedeni İngiltere ile hala daha savaşın sürmesine bağlanmaktadır (Çınar, 2014: 181).

Fakat Almanya, Rus cephesinde taarruza 160 tümen piyade, her biri 350 tankı ihtiva eden 20 zırhlı tümen ve 3500 uçakla başlamıştır. Rus kuvvetlerinin askeri gücü Almanya'yla aynı olsa da silah ve malzeme bakımından Almanya ile kıyaslanamazdı. Bu nedenle Leningrad, Moskova ve Kiev den başlayan Alman taarruzu başarı ile gerçekleşmiştir. Sırasıyla Kiev, Odessa, Rostov ve bütün Kırım Almanların eline geçmiştir. Moskova'yı almak için harekete geçseler de iklim şartlarının elverişsizliğinden dolayı başarılı olamamışlardır. Hitler, Rusları yenebilmek için Stalingrad'ı düşürmeye büyük önem vermiştir. Almanların büyük çabalarına rağmen Stalingrad düşürülemedi. Bundan sonra Rus kuvvetleri ilerlerken Alman kuvvetleri ise gerilemeye başlamıştır. Stalingrad II. Dünya Savaşı'nın dönüm noktası olmuştur (Armaoğlu, 1999: 197).

Kuzey Afrika cephesinin Açılması

İtalya'nın 10 Haziran 1940'da Fransa'ya savaş ilan ederek İkinci Dünya Savaşı'na katılması, İngiltere'nin güç durumunda kalmasına yol açmıştı. Zira, İtalya, Kuzey Afrika'da stratejik bir öneme sahip olan Libya'yı elinde bulunduruyordu. Ayrıca, Akdeniz'de bulundurduğu donanma ile İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısını önemli ölçüde kesmekteydi. Bu bakımdan, stratejik ve ekonomik yönlerden önemli bir alan olan Kuzey Afrika'nın tümüyle ele geçirilmesi, savaşın gidişatını değiştirebilecekti. Kuzey Afrika'yı ısrarla ele geçirmek isteyen İtalya, Libya'da topladığı 200 bin kişilik

bir orduyla, 13 Eylül 1940'da Mısır'a saldırmıştır. Ancak, kısa bir ilerlemeden sonra durdurulmuştur. Mısır'daki İngiliz kuvvetleri takviye alarak güçlendikten sonra 8 Aralık 1940'da karşı saldırıya geçmiştir.

Nitekim, Şubat 1941'de Bingazi, Nisan 1941'de de İtalya'nın elinde bulunan Eritre ve Habeşistan'ı işgal etmiştir. İtalya'nın art arda başarısızlığa uğraması üzerine, Almanya, 1941 yılının Mart ayında Kuzey Afrika savaşlarına katılmıştır. General Rommel komutasındaki Alman orduları, İngilizler karşısında başarı kazanarak İskenderiye yakınlarına kadar ilerlemişlerdir. Ancak, 1942 yılının Ekim ayından itibaren İngiliz karşı saldırısı üzerine Mihver devletleri gerilemeye başlamışlardır. Müttefik devletlerin de Kuzey Afrika'ya asker göndermeleriyle yapılan savaşlar sonucu, Mihver devletleri yenilmişler ve 1943 yılının Mayıs ayında teslim olmuşlardır. Böylece, Müttefikler, Kuzey Afrika savaşlarında başarı kazanarak Akdeniz'in güney kıyılarına egemen olmuşlardır (Sertel, 2010: 57-59).

Savaşın Sona Ermesi

Müttefik Devletler, Mareşal Von Rommel'in komutasındaki Alman birliklerini Elalameyn önünde durdurmuştur. Bunun üzerine, İngilizler, Mareşal Montgomery'in emri altındaki birliklerle 1942 yılının Ekim ayında karşı saldırıya başlamış ve Alman von Rommel'i yenilgiye uğratmıştır. 8 Kasım 1942'de de, General Eisenhower yönetimindeki Amerikan ve İngiliz birlikleri Kuzey Afrika'da karaya çıkmış ve kısa sürede bu bölge ele geçirmişlerdir. Müttefikler, bu gelişme üzerine, İtalya'yı işgal etmek ve Mihver Devletlerine karşı güneyden bir cephe açmak için 10 Temmuz 1943'te İtalya'nın kuzeyine doğru ilerleyerek bu ülkeyi işgal etmişlerdir. Bunun üzerine, gerek İtalya'nın savaşın başlangıcından itibaren başarısızlığa uğraması, gerek ülkenin işgal edilmesi, halkın rejime karşı bir hoşnutsuzluk duymasına yol açmıştır. Sonuç olarak, 24 Temmuz 1943'te toplanan Büyük Faşist Konseyi, Mussolini'yi iktidardan düşürmüştür.

Müttefik Devletler, 1944 yılında hava üstünlüğünü sağlamışlardır. Özellikle de, 6 Haziran 1944'te Fransa'nın Normandiya kıyılarına çıkarma yaparak "ikinci cephe"yi açmışlardır. Burayı savunan Mareşal Rommel'in çıkartmaya yönelik öngörüsünün ardında, Almanya'nın iki cepheli savaş sorununa ilişkin ipuçları mevcuttu. Çıkartmanın kumsallarda yaşanacak ilk gününün Üçüncü Reich'in kaderini tayin edeceğini vurgulayan Rommel, savaşın uzun vadede Doğu Cephesi'nde kaybedildiğine, ancak Batı Cephesi bir kez açıldığı takdirde kısa vadede de kaybedilmiş olacağına inanıyordu. Fakat işler düşünüldüğü gitmemiştir (Çınar, 2014: 187).

9 Ağustos 1944'te Paris'i Alman ordularından kurtarmışlardır. Fransız direniş hareketinin ünlü ismi General de Gaulle, hükümet kurarak Fransa'ya yeniden hayat kazandırmıştır. Hitler, Müttefikler, Berlin'e girdikten sonra 30 Nisan 1945'te intihar ederek, yerini Amiral Doenitz'e bırakmıştır. Berlin, 2 Mayıs 1945'te ağırlıklı olarak Sovyet askerlerinin yer aldığı Müttefikler tarafından tamamıyla ele geçirilmiştir. 4 Mayıs'ta Hollanda, Kuzey-Doğu Almanya ve Danimarka'daki Alman orduları teslim olmuşlardır. Bunun üzerine, 7 Mayıs 1945'te Alman delegeleri Reims kentindeki Eisenhower'in ana karargâhında Almanya'nın kayıtsız-şartsız teslim belgesini imzalamışlardır. (İdem, 2017: 217-231).

Müttefikler, 1942 yılında Pasifik'te Japon yayılmasını durdurmuşlardır. 1943 ve 1944 yıllarında da deniz ve hava üstünlüğünü ele geçirmişlerdir. 1945 yılının başlarından itibaren Japonya'nın işgali altında bulunan Çin, Endonezya ve Pasifik'te çeşitli yerlerde saldırıya geçmişlerdir. Müttefik güçleri, Japonya'ya son darbeyi Temmuz-Ağustos 1945'te vurmuşlardır. Nitekim Amerika, 9-10 Temmuz 1945'te Japonya'nın başkenti Tokyo'yu havadan bombalamıştır. Japonya'nın gücü tükenmiş olmasına rağmen, Müttefiklerin teslim olma önerisini geri çevirmiştir. Bunun üzerine A.B.D., Japonya'yı kayıtsız-şartsız teslim olmaya zorlamak için, 6 Ağustos 1945'te ilk atom bombasını Hiroshima'ya, ikincisini de 9 Ağustos 1945'te Nagasaki'ye atmıştır.

Japonya, 10 Ağustos 1945'te yenilgiyi kabul ettiğini Amerika Birleşik Devletlerine bildirmiştir. Yapılan görüşmeler sonucu 2 Eylül 1945'te Tokyo Koyu'nda demirli bulunan A.B.D.'ne ait Missouri adlı savaş gemisinde Japonya'nın teslim belgesi imzalanmıştır. Bu olayla da Uzakdoğu'da savaş sona erdiği gibi,

yaklaşık kırk milyon insanın hayatına mal olan İkinci Dünya Savaşı da Müttefiklerin zaferiyle bitmiştir. (Çimen, Gögebakan,2016: 243-251).

Türkiye II. Dünya savaşına girmemek için bir denge politikası izlemiştir. Ama savaşın her yılındaki olaylardan etkilenmiştir. Gerek Müttefik gerekse de Mihver devletleriyle iyi ilişkiler içerisinde olmasının savaş dışı siyasetiyle örtüştüğü inancıyla hareket etmiştir. Bu amaçla İngilizler, Fransızlar, Sovyetler Birliği ve Almanya ile antlaşmalar imzalamıştır (Koç, 2018: 96). Sertel'e göre (Sertel, 2016: 95): *"Türkiye, İkinci Dünya Savaşı sırasında dünyanın en önemli casusluk merkezlerinden biri olmuştur. Savaş sırasında İngiliz, Alman, Amerikan ve Rus ajanları çeşitli entrikalarla ülkelerine avantaj sağlamaya çalışmışlardır. Türkiye, Müttefik çalışmalarına müsamahakâr davranırken, Mihver çalışmalarına karşı sert tedbirler almıştır. Bununla beraber Rus faaliyetlerine karşı da son derece dikkatli olmuş ve önleme çalışmaları yapmıştır. Hatta Almanların Rus sınırında telsiz ve ikmal üssü kurarak Rusları zayıflatmasına göz yummuştur. İstanbul tüm istihbarat birimleri için önemli bir merkez olmuştur. Doğu illeri, Rusya ve Ortadoğu ülkelerine yakın olmasından dolayı büyük devletlerin dikkatini çekmiştir. Ege kıyıları ise İngiliz (Special Operation Executive) ve Amerikan (Office of Strategic Services) istihbarat teşkilatlarının Mihver işgalindeki Balkan ülkelerine denizden yapacakları operasyonlar için üs olmuştur. Türkiye, 1926 yılında kurulan MAH (Milli Emniyet Hizmeti) aracılığıyla 1939-1945 yıllarında topraklarında ve karasularında yapılan casusluk ve sabotaj faaliyetlerinin büyük bir kısmını takip etmiştir."* Görüldüğü üzere savaşın her aşamasında Türkiye gerekli tedbirleri alırken kendi ülkesine sızramaması için casusluk faaliyetlerinde bulunmuştur.

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı yıllarında, saldırıya uğramadığı sürece savaşın dışında kalmaya karar vermiştir. Bu karara rağmen Türk milletini savaştan korumak için savaşın taraflarından İngiltere ve Fransa ile ittifak antlaşması imzalamış, yazılı koşullar gerçekleştiğinde savaşa katılma yükümlülüğü üstlenmiştir. Yürüttüğü politika gereği, savaşa katılma yükümlülüğünü de belirli koşullara bağlamıştır. İmzaladığı antlaşmaya rağmen, saldırıya uğramadığı müddetçe savaşın dışında kalabilmek için hem iç hem de dış politikada çok dikkatli adımlar atmıştır (Korkmazcan, 2017: 261.).

II. Dünya Savaşı'nı önleyemeyen Milletler Cemiyetine, savaş sonrasında son verilmiştir. Dünya barışını sağlamak amacıyla "Birleşmiş Milletler" kurulmuştur. II. Dünya Savaşı'nın yol açtığı olumsuz sonuçları engelleyebilmek amacıyla reformlar başlatılarak sanayileşme hız kazanmıştır. II. Dünya Savaşı sırasında zayıflayan Endonezya, Hindistan gibi ülkelerde milli kurtuluş hareketleri hız kazanmıştır. Savaşı kaybeden devletlerin toprakları işgal edilmiş Almanya ve Avusturya ise dört işgal bölgesine ayrılmıştır. Sıcak savaşın ağırlıklı olarak geçtiği bölgeler; sırasıyla Avrupa, Doğu Asya ve Kuzey Afrika olmuştur. Buralarda ki ülkelerin büyük bölümü, bazıları birden fazla işgale uğramış ya da işgal olmasa da doğrudan askeri hedef ve cephe durumuna gelerek felaketlere yol açmıştır. Bundan dolayı, yenilen ülkelerin yanında, Amerika Birleşik Devletleri dışında, yenen ülkeler de savaştan yorgun ve bitkin çıkmışlardır (Uçarol, 1955: 653.). Amerika ve Rusya savaşın kazananı olmuştur. Artık dünya soğuk savaş sürecine girmiştir (Catherwodd, 2014: 176.).

KAYNAKLAR

Adolf H. (2016). Kavgam, En kitap, Ankara.

Aktan C.C. ve Şen H. (2001). Ekonomik Kriz, Nedenler ve Çözüm Önerileri, Yeni Türkiye, Ekonomik Kriz Özel Sayısı, Sayı:42, Cilt: 2: 1225-1230.

Armaoğlu F. (1999). 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995), Alkım, İstanbul.

Benhür Ç. (2011). Mahir Selim Akçakaya, İkinci Dünya Savaşı Sırasında Konya'da Alınan Askerî Önlemler, Gazi Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 9, s.171-187.

Catherwood C. (2014). World War II, Oneworld Publications, London.

Çağrı E. (1996). "Avrupa 'nın intiharı" ve İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Temel Sorunlar, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 51, Sayı 1, s.259-273.

Çınar .B (2014). İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın İki Cephe Savaş Sorunu, Güvenlik Stratejileri Dergisi, Cilt 10, Sayı 20,s.149-197.

Çimen A. Göğebakan G. (2016). Tarihi Değiştiren Savaşlar, Timaş Yayınevi, Ankara.

Güngören F.(2005). 2. Dünya Savaşında Türkiye Üzerine Gizli Pazarlıklar 1939-1944, Örgün Yayınevi, İstanbul.

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/introduction-to-the-holocaust>

İdem T. (2015). İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye, Tarih Okulu Dergisi, s. 217-231.

Kalemler H. (2016). Türkiye Paris Başkonsolosunun Raporuna Göre İkinci Dünya Savaşı Sırasında Almanların Paris'i İşgali, Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı 24, s.29-56.

Keskin F., Keskin Ö. (2015). İtalya' nın Habeşistan'ı işgalinin Akbaba Dergisindeki yansımaları, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Sayı:4, s. 659-670

Koç N. (2018). , II. Dünya Savaşı'nda Alman İşgali Altındaki Ülkelere Türkiye Üzerinden Yapılan Yardımlar, Bilig, sayı 84, s.95-121.

Korkmazcan N. S. (2017). İkinci Dünya Savaşı'nda Türk Basınına Yönelik İç ve Dış Müdahaleler, Tarihin Peşinde -Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 17, s. 241-265 .

Sander O. (2016). Siyasi Tarih 1918-1994 Cilt2, İmge Yayın Evi, Ankara.

Sarıahmetoğlu N. (2016). İkinci Dünya Savaşı ve Türk Dünyası, Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB), İstanbul.

Sertel S. (2010). II. Dünya Savaşı Tarihi, Cumhuriyet Yayınları, İstanbul.

Sertel S. (2016). İkinci Dünya Savaşı Sırasında Türkiye'de Yürütülen Casusluk Faaliyetleri, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 25, s. 95-124.

Tekeli İ. (2014). II. Dünya Savaşı Türkiye'si, İletişim yayıncılık, İstanbul.

Uçarol R. (1955). Siyasi Tarih (1789-1994), Filiz kitapevi, İstanbul.

Yavuz U. G. (2016). II. Dünya Savaşı'nın Cumhuriyet ve Tan Gazetelerinde Temsili, Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı:11, s. 1-31.

EKLER

EK 1. İkinci Dünya Savaşı Zaman Çizelgesi

(II. Dünya savaşının kronolojisini Catherwood ve United States Holocaust Memorial Museum (Amerika Birleşik Devletleri Soykırım Anıt Müzesi) bilgileri harmanlanarak aşağıdaki gibi oluşturulmuştur: (Catherwood, 2014, s.176-181 ve <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/introduction-to-the-holocaust>.)

Temmuz 1937

Japonya Çin'i işgal ederek Pasifikte II. Dünya Savaşı'nı başlattı.

Mart 1938

Almanya, Avusturya'yla Anchluss'ta birleşti.

Eylül 1938

Almanya, İtalya, İngiltere ve Fransa, Çekoslovak Cumhuriyeti'ni, Çekoslovak kilit askerî savunma mevzilerinin bulunduğu Sudetenland'ı, Nazi Almanya'sına bırakmaya zorlayan Münih anlaşmasını imzaladı.

Mart 1939

Alman baskısı altında, Slovaklar bağımsızlıklarını ilan ettiler ve Slovak Cumhuriyeti'ni kurdular. Almanya, Bolivya ve Morovya Himayesini düzenleyen Münih anlaşmasını bozarak kalan Çek topraklarını da aldı.

Mart 1939

Fransa ve İngiltere Polonya devletinin sınır bütünlüğünü garantiledi.

Nisan 1939

İtalya, Arnavutluk'u işgal etti ve ele geçirdi.

Ağustos 1939

Nazi Almanya'sı ve Sovyetler Birliği saldırmazlık anlaşmazlığı ve Doğu Avrupa'yı etki alanlarına bölen gizli bir ek anlaşma yaptılar.

1 Eylül 1939

Almanya Polonya'yı işgal ederek II. Dünya Savaşı'nı başlattı.

3 Eylül 1939

Polonya'nın sınırlarını garanti altına almaları itibariyle, İngiltere ve Fransa Almanya'ya savaş ilan etti.

30 Kasım 1939–12 Mart 1940

Sovyetler Birliği, Finlandiya'ya saldırarak Kış Savaşı olarak adlandırılan savaşı başlattı. Finler ateşkes talep etti ve Lagoda Gölü kuzey kıyılarını ve Kuzey Buz Denizi'ndeki küçük Fin kıyısını Sovyetler Birliği'ne bırakmak zorunda kaldı.

9 Nisan–9 Haziran 1940

Almanya, Danimarka ve Norveç'e işgal etti. Danimarka saldırı günü teslim oldu. Norveç 9 Haziran'a kadar dayandı.

10 Mayıs–22 Haziran 1940

Almanya Batı Avrupa'ya saldırdı—Fransa ve tarafsız Hollanda, Belçika Lüksemburg. Lüksemburg 10 Mayıs'ta işgal edildi. Hollanda 14 Mayıs'ta, Belçika 28 Mayıs'ta teslim oldu. 22 Haziran'da, Fransa Almanya'nın, ülkenin kuzey yarısını ve tüm Atlantik kıyılarını işgal ettiği bir ateşkes imzaladı. Güney Fransa'da, başkenti Vichy olan işbirlikçi bir rejim kuruldu.

10 Haziran 1940

İtalya savaşa girdi. İtalya, 21 Haziran'da Güney Fransa'ya işgal etti.

10 Temmuz–31 Ekim 1940

İngiltere Savaşı olarak bilinen hava savaşı Nazi Almanya'sının yenilgisiyle sona erdi.

13 Eylül 1940

İtalyanlar, İtalya kontrolündeki Libya'dan, İngiliz kontrolündeki Mısır'a işgal etti.

27 Eylül 1940

Almanya, İtalya ve Japonya Üçlü Pakt imzaladılar.

Ekim 1940

İtalya, 28 Ekim'de Arnavutluk'tan Yunanistan'ı işgal etti.

Kasım 1940

Slovakya (23 Kasım), Macaristan (20 Kasım) ve Romanya (22 Kasım) Mihver Kuvvetleri'ne katıldı.

Şubat 1941

Almanlar, Afrika Birlikleri'ni bocalayan İtalyanları desteklemek için Kuzey Afrika'ya gönderdi.

1 Mart 1941

Bulgaristan Mihver Kuvvetleri'ne katıldı.

6 Nisan–Haziran 1941

Almanya, İtalya, Macaristan ve Bulgaristan üye olmayan Yugoslavya'yı işgal etti. Yugoslavya 17 Nisan'da teslim oldu. Almanya ve Bulgaristan, İtalya'yı desteklemek için Yunanistan'ı kuşattı. Yunanistan'daki direniş 1941 Haziran başında durdu.

22 Haziran–Kasım 1941

Nazi Almanya'sı ve Mihver Kuvvetleri (Bulgaristan hariç) Sovyetler Birliği'ne saldırdı. Kış Savaşı'nı sona erdiren ateşkesteki toprak kaybını telafi etmeye çalışan Finlandiya, saldırının hemen öncesinde Mihver Kuvvetleri'ne katıldı. Almanlar, Ekim'de Finlerin katılımıyla hızla Baltık Devletleri'ni istila etti, Leningrad'ı (St. Petersburg) kuşattı. Merkezde, Almanlar Ağustos başlarında Smolensk'i ele geçirdi ve Ekim'de Moskova'ya yürüdü. Güneyde, Almanya ve Romanya Birlikleri Eylül'de Kiev'i ve Kasım'da Don Nehri'ndeki Rostov'u ele geçirdi.

7 Aralık 1941

Japonya Pearl Harbor'u bombaladı.

8 Aralık 1941

Amerika Birleşik Devletleri II. Dünya Savaşı'na girerek Japonya'ya savaş ilan etti. Japon Birlikleri Filipinler, Fransız Çinhindi (Vietnam, Laos, Kamboçya) ve İngiliz Singapur'a çıkartma yaptı. Nisan 1942 itibariyle, Filipinler, Çinhindi ve Singapur, Japon işgali altındaydı.

11–13 Aralık 1941

Nazi Almanya'sı ve Mihver ittifakı, Amerika Birleşik Devletleri'ne savaş ilan etti.

30 Mayıs 1942–Mayıs 1945

İngiltere, Köln'ü bombalayarak savaşı ilk kez Almanya'nın içine getirdi. Bunu takip eden 3 yıl boyunca, Anglo-Amerikan bombardımanı Almanya kentlerini harabeye çevirdi.

28 Haziran–Eylül 1942

Almanya ve Mihver ittifakı Sovyetler Birliği'nde yeni bir hücum başlattı. Alman Birlikleri, Eylül ortasında Volga Nehri'ndeki Stalingrad'a (Volgograd) doğru ilerledi ve Kırım Yarımadası'nı güvenceye aldıktan sonra Kafkasya'nın içlerine doğru girdi.

Ağustos–Kasım 1942

ABD Birlikleri, Japonların adalardan sekerek Avustralya'ya doğru ilerleyişini, Solomon Adaları'ndaki Guadalcanal'da durdurdu.

23–24 Ekim 1942

İngiliz Birlikleri, Mısır El Alamein’de, Almanları ve İtalyanları bozguna uğratarak Mihver Kuvvetleri’ni kaotik geri çekilmeye Libya’dan Tunus’un doğu sınırına gönderdi.

8 Kasım 1942

ABD ve İngiliz Birlikleri, Fransız Kuzey Afrika’sında, Cezayir ve Fas kıyılarında birçok noktaya çıkartma yaptı. Vichy Fransız Birlikleri’nin saldırıya karşı savunmadaki başarısızlığı, Müttefikler’in Tunus’un batı sınırına hızla geçmesini sağladı ve Almanya’nın 11 Kasım’da Güney Fransa’yı işgalini tetikledi.

23 Kasım 1942–2 Şubat 1943

Sovyet Birlikleri, Stalingrad’ın kuzeybatısı ve güney batısında Macaristan ve Romanya hattını kırarak karşı saldırı yaptı ve Alman Altıncı Ordusu’nu şehirde tuzağa düşürdü. Geri çekilmeleri ya da Sovyet halkasından çıkmaya çalışmaları Hitler tarafından yasaklanan Altıncı Ordu’dan sağ kalanlar 30 Ocak ve 2 Şubat 1943’de teslim oldular.

13 Mayıs 1943

Tunus’taki Mihver Kuvvetleri, Kuzey Afrika seferini bitirerek Müttefikler’e teslim oldu.

25 Temmuz 1943

Faşist Büyük Konseyi, Benito Mussolini’yi görevden alarak İtalyan Mareşal Pietro Badoglio’nun yeni bir hükümet kurmasını sağladı.

8 Eylül 1943

Badoglio hükümeti Müttefikler’e koşulsuz olarak teslim oldu. Almanlar, Roma ve Kuzey İtalya’da hemen kontrolü ele geçirdiler ve Alman komandolar tarafından 12 Eylül’de mahkûmiyetten kurtulan Mussolini yönetiminde, bir kukla Faşist rejimi kurdular.

9 Eylül 1943

Müttefik birlikler, Napoli yakınlarında Salerno kıyılarına çıkartma yaptı.

6 Kasım 1943

Sovyet Birlikleri Kiev’i özgürlüğüne kavuşturdu.

22 Ocak 1944

Müttefik birlikler, Roma’nın hemen doğusundaki Anzio yakınlarında başarılı bir çıkartma yaptılar.

4 Haziran 1944

Müttefik birlikler Roma’yı özgürlüğüne kavuşturdu. Altı hafta içinde, Anglo-Amerikan bombacılar Doğu Almanya’daki hedefleri ilk kez vurabiliyordu.

6 Haziran 1944

İngiliz ve ABD Birlikleri, Fransa’nın Normandiya kıyılarına başarıyla çıkartma yaparak, Almanlara karşı “İkinci Cephe”yi açtı.

22 Haziran 1944

Sovyetler, 1 Ağustos itibarıyla, Belarus’ta Alman Askerî Birliği Merkezini yok eden ve Polonya’nın merkezi Varşova’dan Vistula Nehri’nin batısına süren büyük bir saldırı başlattı.

25 Temmuz 1944

Anglo-Amerikan güçleri Normandiya’da çıkartma yaptıkları sahilleri terk ettiler ve Paris’in doğusuna doğru ilerlediler.

1 Ağustos–5 Ekim 1944

Komünist olmayan yeraltı Vatan Ordusu, Sovyet Birlikleri'nin gelmesinden önce Varşova'yı serbest bırakma çabası olarak Almanlara karşı ayaklandı. Sovyet ilerleyişi Vistula'nın doğu kıyısında durdu. 5 Ekim'de, Almanlar, Varşova'da savaşan Vatan Ordu güçlerinden kalanların teslimiyetini kabul etti.

20–25 Ağustos 1944

Müttefik Birlikleri Paris'e ulaştı. 25 Ağustos'ta, Müttefik birlikler tarafından desteklenen Serbest Fransız Kuvvetleri, Fransa'nın başkentine girdi. Eylül itibarıyla, Müttefikler Almanya sınırına ulaştılar, Aralık'ta Fransa'nın neredeyse tamamı, Belçika'nın büyük bir kısmı ve Hollanda'nın güney kısmı özgürlüğüne kavuştu.

23 Ağustos 1944

Sovyet Birlikleri'nin, Prut Nehri'nde görülmeleri, Romanya'da, Antonescu rejimini devirmek için muhalefet oluşmasına neden oldu. Yeni hükümet ateşkes kararı aldı ve hemen ardından savaşta taraf değiştirdi. Romanya'nın dönmesi, Bulgaristan'ı 8 Eylül'de teslim olmak zorunda bıraktı ve Almanlar Ekim'de Yunanistan, Arnavutluk ve Yugoslavya'nın güneyini boşalttılar.

12 Eylül 1944

Finlandiya, Sovyetler Birliği ile bir ateşkes imzalayarak Mihver ittifakını terk etti.

20 Ekim 1944

ABD Birlikleri Filipinler'e çıkartma yaptı.

12 Ocak 1945

Sovyetler, Ocak'ta Varşova ve Krakow'u özgürlüğüne kavuşturan, 2 aylık kuşatmanın ardından 13 Şubat'ta Budapeşte'nin ele geçirildiği, Nisan başlarında Almanları ve Macar işbirlikçilerinin Macaristan'ın dışına sürüldüğü, 4 Nisan'da Bratislava'nın ele geçirilmesiyle Slovakların teslim olmaya zorlandığı ve 13 Nisan'da Viyana'nın ele geçirilmesinin sağlandığı yeni bir saldırı başlattı.

16 Nisan 1945

Sovyetler Berlin'i kuşatan son saldırılarını başlattı.

30 Nisan 1945

Hitler intihar etti.

7 Mayıs 1945

Almanya Batı Müttefikleri'ne teslim oldu.

9 Mayıs 1945

Almanya Sovyetler'e teslim oldu.

Mayıs 1945

Müttefik birlikler Japon adalarından önceki son adım olan Okinawa'yı ele geçirdi.

6 Ağustos 1945

Amerika Birleşik Devletleri Hiroşima'ya atom bombası attı.

8 Ağustos 1945

Sovyetler Birliği Japonya'ya savaş ilan etti ve Mançurya'ya işgal etti.

9 Ağustos 1945

Amerika Birleşik Devletleri Nagazaki'ye atom bombası attı.

2 Eylül 1945

14 Ağustos 1945'te, Japonya'nın koşulsuz teslimiyet prensiplerinde anlaşarak resmen teslim olmasıyla II. Dünya Savaşı sona erdi."